

Josipa Alviž

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Odsjek za povijesti umjetnosti

Faculty of Humanities
and Social Sciences,
University of Zagreb
Department of Art History

Ivana Lučića 3
Zagreb, Croatia

josipa.alviz@ffzg.unizg.hr
orcid.org/0000-0001-8815-2743

Jasmina Nestić

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Odsjek za povijesti umjetnosti

Faculty of Humanities
and Social Sciences,
University of Zagreb
Department of Art History

Ivana Lučića 3
Zagreb, Croatia

jasmina.nestic@ffzg.unizg.hr
orcid.org/0000-0001-5063-4456

Original scientific paper
Izvorni znanstveni rad

UDK / UDC:
7.072.2 Zlamalik, V.
316.62-057.875:[378.61(497.5
Zagreb)]"19"

DOI:
10.17685/Peristil.67.12

Primljeno / Received:
7. 11. 2024.

Prihvaćeno / Accepted:
3. 2. 2025.

Studentski dani povjesničara umjetnosti Vinka Zlamalika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

Vinko Zlamalik's Art History Studies at the University
of Zagreb Faculty of Humanities and Social Sciences

APSTRAKT

Nakon završene osnovne škole u rodnom Gradačcu te srednje škole u Sarajevu, Vinko Zlamalik (1923. – 1991.) upisao je 1947. godine Filozofski fakultet u Zagrebu. Temeljem arhivskog istraživanja, u radu je predstavljen tijek Zlamalikova formalnog obrazovanja, a naglasak je pritom stavljen na njegov studij povijesti umjetnosti s ciljem boljeg poznavanja početaka stručne formacije ovog istaknutog povjesničara umjetnosti.

KLJUČNE RIJEČI

diplomski ispit, Grgo Gamulin, omladinske aktivnosti, studij povijesti umjetnosti i kulture, studijsko putovanje, Željko Jiroušek

ABSTRACT

Vinko Zlamalik (1923–1991), born in Gradačac, completed primary school there and secondary school in Sarajevo before enrolling in art history at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, in 1947. Drawing on archival research, this paper examines his university education, highlighting its role in shaping his career as a prominent art historian known for pioneering attribution studies in Croatia. It explores key influences, such as mentors and study trips, that contributed to his professional formation during this formative period.

KEYWORDS

graduation exam, Grgo Gamulin, youth activities, study of art history and culture, study trips, Željko Jiroušek

Uvod

U nizu zaslužnika naše struke posebno mjesto pripada povjesničaru umjetnosti Vinku Zlamaliku (Gradačac, BiH, 1923. – Zagreb, 1991.), dugogodišnjem predsjedniku Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske (1972. – 1991.), upravitelju Strossmayerove galerije starih majstora (1964. – 1991.) i glavnom uredniku znanstvenog časopisa *Peristil* (1971. – 1999.); da se spomenu samo neki od njegovih važnih doprinosa. Cilj je ovog rada rasvijetliti manje poznate segmente iz njegova života, odnosno, one iz vremena njegove mladosti i obrazovanja, a radi boljeg poznavanja početaka povijesno-umjetničke formacije ovog istaknutog stručnjaka. Iz tog razloga naglasak u tekstu stavljen je prvenstveno na Zlamalikov studij povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, o kojem cjelovitiju sliku saznamo zahvaljujući vrijednoj sačuvanoj građi iz fakultetskog Arhiva i Zlamalikovog osobnog fonda koji se čuva u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu.

Rano školovanje i prva zaposlenja

Vinko Zlamalik (sl. 1) rođen je 21. 12. 1923. godine u Gradačcu, u građanskoj obitelji od oca Vinka Zlamalika, policijskog činovnika, i majke Terezije Zlamalik (rođ. Jirka).¹ U rodnom je gradu 1934. godine završio Državnu narodnu školu, a između 1934. i 1938. godine pohađao i Državnu mješovitu građansku školu.² Školovanje je nastavio u Sarajevu gdje je školske godine 1938./1939. upisao Državnu mješovitu učiteljsku školu na kojoj je 19. 9. 1942. godine položio učiteljski ispit zrelosti (sl. 2).³ Kako doznajemo iz njegovih zapisa, po završetku školovanja Zlamalik je „sanjao o radu u školi s djecom.”⁴ Kao srednjoškolac bio je stipendist Hrvatskog kulturnog društva „Napredak” koje mu je osiguralo pitomačko mjesto u konviktu „Kralj Tomislav” u Sarajevu i novčanu pomoć od 200 dinara mjesečno,⁵ a koja je Zlamaliku bila prijeko potrebna. Naime, bez oca Zlamalik je ostao u dobi od samo šest godina, a majka Terezija sa svojom je mirovinom teško uzdržavala obitelj u kojoj su uz Vinka bili i njegovi mladi brat i sestra. Teška financijska i obiteljska situacija pratit će Zlamalika kroz cijelo razdoblje njegove mladosti, kako saznamo iz njegovih biografskih zapisa.⁶ Nakon mature Zlamalik je odmah pozvan na redovno služenje vojnog roka te je služio u jedinici hrvatskog domobranstva. Godinu i pol bio je na regrutskoj izobrazbi u Njemačkoj (21. 9. 1942. – 7. 3. 1944.) te je nakon povratka u Hrvatsku

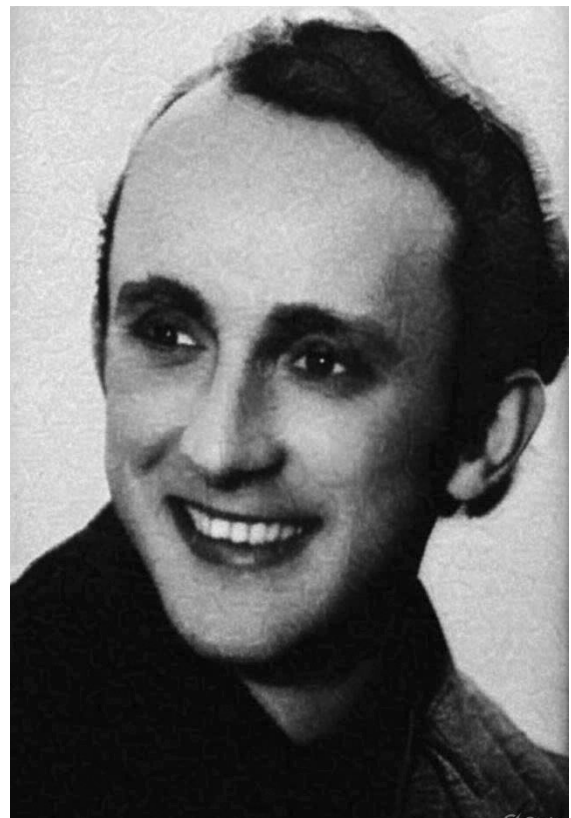
1

Fotografija Vinka Zlamalika iz upisnog lista u 1. semestar studija na Filozofskom fakultetu u Zagrebu; HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar, I, 1947/8*, Nacional Vinka Zlamalika (br. 396)

Photograph of Vinko Zlamalik from his registration form for the 1st semester of studies at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb; Faculty Archive (HR-FFZG), Philosophy Students, Winter Semester, I, 1947/48, Student File of Vinko Zlamalik (no. 396)

završio oficirski kurs u Donjem Lapcu (1. 4. 1944. – 31. 8. 1944.). Pet mjeseci služio je u 2. satniji Bjelovarske posadne bojne (1. 9. 1944. – 31. 1. 1945.), a zatim nekoliko mjeseci u 1. satniji Varaždinske posadne bojne (31. 1. 1945. – 7. 5. 1945.).⁷

U svibnju 1945. godine Zlamalik je dobio namještenje u Varaždinskom gradskom muzeju u kojem je vršio različite dužnosti poput uređenja kartoteke, preuzimanja predmeta muzealne i umjetničke vrijednosti iz posjeda starih odbjeglih obitelji, uređenja postava muzeja te vođenja građanstva kroz muzejske zbirke.⁸ Službu u muzeju napustio je već krajem iste godine, nakon bratova samoubojstva, kada odlazi majci u Bjelovar. Tamo je dobio namještenje u Kotarskom narodnom odboru u kojem je tri godine radio kao statistički referent i referent matičnog ureda Kotara Bjelovar.⁹ Godine 1947. Zlamalik je Ministarstvu prosvjete uputio molbu da mu se odobri naknadni upis na Višu pedagošku školu koju zbog zdravstvenih razloga nije upisao pravodobno.¹⁰ Molba je pisana izravno i iskreno, a u njoj Zlamalik otkriva svoje tadašnje teško emotivno stanje, s posebnim naglaskom na obiteljske tragedije suicida i strah za svoje psihičko zdravlje. Stoga je u zaključku molbe sljedećim riječima izdvojio tri ključna razloga zbog kojih mu je bilo važno nastaviti školovanje:

2

Svjedodžba
Vinka Zlamalika
o učiteljskom
ispitu zrelosti
na Državnoj
mješovitoj
učiteljskoj školi
u Sarajevu;
HDA, Vinko
Zlamalik (fond),
HR-HDA-1797

Certificate of
Vinko Zlamalik's
final teacher's
examination at
the State Co-
educational
Teacher Training
School in Sarajevo;
Croatian State
Archives (HDA),
Vinko Zlamalik
(collection),
HR-HDA-1797

3

Indeks Vinka
Zlamalika;
HDA, Vinko
Zlamalik (fond),
HR-HDA-1797

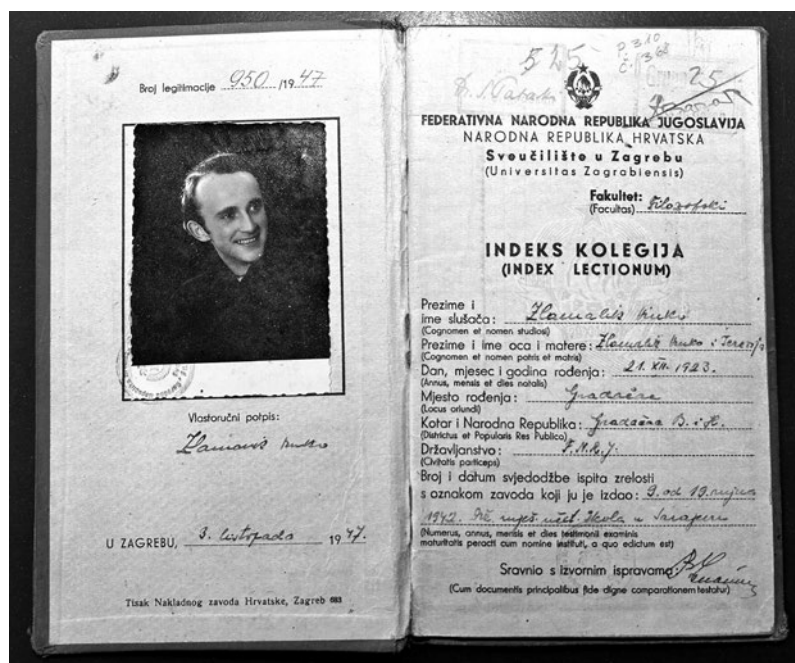
Vinko Zlamalik's
student record
book (index); HDA,
Vinko Zlamalik
(collection),
HR-HDA-1797

umjetnosti i kulture s klasičnom arheologijom, kao drugi glavni predmet (B predmet) narodnu historiju, a kao pomoćne predmete (C predmete) opću historiju te njemački jezik.¹⁶ Prema podacima iz imenika studenata Filozofskog fakulteta¹⁷ i Zlamalikovog studentskog indeksa (sl. 3),¹⁸ jasno se može iščitati njegov odabir kolegija kroz osam semestara studija [Prilog 1].¹⁹ Zlamalik je tako pohađao velik broj kolegija, od četrnaest do čak devetnaest kolegija po semestru u prve tri godine studija te u zadnjoj godini studija od devet do jedanaest kolegija po semestru. U te četiri godine pohađao je kolegije povijest umjetnosti kod Željka Jirouška (Zagreb, 1911. – 1997.) i Grge Gamulina (Jelsa, 1910. – Zagreb, 1997.), a u zadnjoj godini studija i kod Milana Preloga (Osijek, 1919. – Zagreb, 1988.), Zdenka Vojnovića (Zagreb, 1912. – Rijeka, 1954.) i Tihomila Stahuljaka (Zagreb, 1918. – 2007.). Ujedno, tijekom prve tri godine pohađa gotove sve ponudene kolegije iz arheologije kod Viktora Hoffillera (Vinkovci, 1877. – Zagreb, 1954.), a na povijesti sluša predavanja kod profesora Grge Novaka (Hvar, 1888. – Zagreb, 1978.), Mihe Barade (Seget kraj Trogira, 1889. – Zagreb, 9. 7. 1957.), Ljudmila Hauptmana (Graz, 1884. – Zagreb, 1968.) i Jaroslava Šidaka (Beč, 1903. – Zagreb, 1986.). Kolegije iz pedagogije pohađao je kod Stjepana Patakija (Slavonski Brod, 1905. – Zagreb, 1953.), iz filozofije kod Vladimira Filipovića (Ludbreg, 1906. – Silba, 1984.), estetike kod Marijana Tkalčića (Kapela kraj Bjelovara,

„da si život ispunim intenzivnim radom [...], da mi u učenju i radu proteknu godine [...], da spasim samoga sebe sebi, a prije svega zajednici, za koju ću po svršetku nauka sretan i zdrav, rado žrtvovati sve sposobnosti i znanje i za čiju ću bolju budućnost uložiti sve snage. [...]”¹¹ Međutim, u liječničkoj svjedodžbi izdanoj radi upisa na sveučilište, procjena je liječnika bila da Zlamalik zbog svog oslabljenog zdravstvenog stanja nije sposoban za učiteljsko zvanje te mu se ta velika želja nije ostvarila.¹²

Studij na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

Nakon što je dobio posebno odobrenje tadašnjeg Komiteta za prosvjetu i kulturu¹³ Zlamalik je, na posljetku, 1947. godine upisao Filozofski fakultet u Zagrebu. Pri upisu 3. 10. prvo je odabrao grupu za opću historiju koja je nosila oznaku XXIII,¹⁴ međutim, nakon samo nekoliko dana mijenja grupu i 7. 10. upisuje grupu XXV za povijest umjetnosti i kulture.¹⁵ U sklopu ove grupe, a u skladu s tada vrijedećim propisima o programima studija na Filozofskom fakultetu iz 1928. godine, Zlamalik je kao glavni predmet (A predmet) upisao povijest

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA
U ZAGREBU

Br. 3514 195

Grupa XXV. del. br. 2549

PRVI GLAVNI PREDMET (A)

ZAPISNIK DIPLOMSKOG ISPITA

Ispitni predmeti:

I. Glavni predmet (A): *Povijest umjetnosti, klasičnom arheologijom*

II. Glavni predmet (B): *Sarodna povijest*

III. Pomoćni predmeti (C): *Opća povijest, Njemački jezik*

Kandidat: *Zlamalik Vinko*

priglasio se da polaže:

u *arheologiji* ispitnom roku šk. god. 1950/51 I. dio ispit 9 iz *Klasične arheologije*

u *arheologiji* ispitnom roku šk. god. 1950/51 II. dio ispit 9 iz *Povijesti umjetnosti pred bijelom*

u *arheologiji* ispitnom roku šk. god. 1950/51 III. dio ispit 9 iz *arheologije*

kao prvi stručni predmet razdio (A).

Pregledom upisnice Ispitni Odbor je utvrdio da se kandidat

☒ može pustiti na I. dio ispita iz *Arheologije* jer ☒ je ispunio propisane uvjete

☒ može pustiti na II. dio ispita iz *Arheologije* jer ☒ je ispunio propisane uvjete

☒ može pustiti na III. dio ispita iz *Arheologije* jer ☒ je ispunio propisane uvjete

U Zagrebu, 29.11. 1951. god.

ISPITNI ODBOR:

Članovi:

I. dio *Gambić, Čuč, Hitić*

II. dio *Gambić, Čuč, Hitić*

III. dio *Gambić, Čuč, Hitić*

4

Zapisnik
diplomskog
ispita Vinka
Zlamalika; HR-
FFZG, Osobna
mapa Vinka
Zlamalika

Graduation
examination
report for Vinko
Zlamalik; HR-FFZG,
Personal File of
Vinko Zlamalik

obrazovanje iz jedne struke.²⁴ U pogledu tadašnjeg studija povijesti umjetnosti bitno je naglasiti da su upravo poslijeratne godine bile vrijeme i velikih mijena u nastavnom kadru. Nakon smrti Artura Schneidera 1946. godine, u redovima predavanja za ak. god. 1946./1947. prvi se puta kao predavači kolegija povijesti umjetnosti navode Željko Jiro-
ušek, koji je 1946. imenovan privatnim docen-
tom,²⁵ i Grgo Gamulin, zaposlen 1946. godine u službi honorarnog nastavnika.²⁶ Zlamalik tako u svoje prve dvije godine studija sluša upravo Jiro-
ušekove kolegije o srednjovjekovnoj umjetnosti i Gamulinove kolegije o ranonovovjekovnoj umjet-
nosti. Na prvoj godini pohađa predavanja i semi-
nare o romaničkoj umjetnosti koja su uključivala i sadržaje iz nacionalne umjetnosti te predavanja i seminare o umjetnosti renesanse u Italiji. Preda-
vanja i seminare o talijanskoj renesansi nastavljao je pohađati i na drugoj studijskoj godini kada je slušao i predavanja o umjetnosti gotike, a u okviru seminara upoznaje se s umjetničkim spomenicima gotike u Hrvatskoj i Sloveniji. Na trećoj studijskoj godini sluša Jiroušekova predavanja o umjetnosti ranog srednjeg vijeka te o skulpturi i slikarstvu kasnog srednjeg vijeka u Francuskoj, Nizozemskoj, Njemačkoj i Italiji, kao i Gamulinova predavanja o umjetnosti 15. i 16. stoljeća na sjeveru i zapadu Europe te o francuskoj i španjolskoj umjetnosti renesanse. Na svojoj četvrtoj godini studija Zla-
malik kod Jirouška pohađa predavanja i semina-
re o umjetnosti predromanike i romanike, a kod Gamulina iz umjetnosti 17. i 18. stoljeća u Itali-
ji, Španjolskoj i Njemačkoj. U toj je akademskoj godini (1950./1951.) nastavu iz nacionalne povi-
jesti umjetnosti kao samostalan predavač počeo izvoditi Milan Prelog te kod njega Zlamalik sluša predavanja i seminare o srednjovjekovnoj um-
jetnosti Makedonije i Srbije te gotičkoj umjetno-
sti Dalmacije, Istre, Slovenije i sjeverne Hrvat-
ske. Ujedno te godine pohađa nastavu i kod tek zaposlenih honorarnih nastavnika Tihomila Sta-
huljaka (muzeologija) i Zdenka Vojnovića (zaštita spomenika). Povijest umjetnosti starijih razdoblja (umjetnost prapovijesti, umjetnost antičke Grčke i Rim) slušao je kod Viktora Hoffilera, i to unutar prva tri semestra studija kroz sveukupno dvade-
set kolegija predavanja i seminara. Navedeni ko-
legiji i njihov slijed zrcalili su novi studijski pro-
gram, koji je omogućio temeljit uvid u umjetnost i kulturu u širokom vremenskom rasponu, što je bio neophodno za sveobuhvatno izučavanje po-
vijesti umjetnosti.²⁷

1896. – Zagreb, 1956.), marksizma i lenjinizma kod Nikole Berusa, političke ekonomije kod Ri-
karda Langa (Vinkovci, 1913. – Zagreb, 1994.),
ruskog jezika kod Petra Glebova, a iz njemačkog
jezika kod Zdenka Škreba (Zagreb, 1904. – Novi
Vinodolski, 1985.).²⁰

U vrijeme kada Zlamalik upisuje studij, Sveučili-
šte u Zagrebu, a time i Filozofski fakultet, u raz-
doblju su planskog oporavljanja nakon turbulen-
tnih previranja i promjena uzrokovanih Drugim
svjetskim ratom.²¹ U veljači 1945. godine, odlu-
kom AVNOJ-a (3. 2. 1945.) ukinuti su svi propisi
Sveučilišta odobreni za vrijeme NDH,²² u službu
su vraćeni oni profesori koji su tada bili prisilno
umirovljeni ili otpušteni, a ujedno su službe bili
razriješeni oni koji su bili postavljeni na nastav-
ničke pozicije bez odobrenja sveučilišnih vlasti.²³
Ubrzo je uslijedila i reforma samih studija: tako
je u akademskoj godini 1948./1949. nastava na
Filozofskom fakultetu prema novoj programskoj
organizaciji ustrojena kroz dvanaest studijskih
grupa, od kojih je svaka trebala pružiti cjelovito

Pri razmatranju Zlamalikovog fakultetskog obrazovanja iznimno su vrijedni sačuvani zapisnici (sl. 4) i pisani radovi njegova diplomskog ispita.²⁸ Prema propisima tadašnjeg studija, ispiti se nisu polagali iz svakog kolegija zasebno, nego su to bili sveobuhvatni ispiti na kraju studija koji su obuhvaćali provjeru usvojenosti nastavnih sadržaja iz upisanih i odslušanih predmeta koje je propisivala svaka studijska grupa.²⁹ U Arhivu Filozofskog fakulteta u Zagrebu sačuvane su Zlamalikove prijavnice za ispite (sl. 5) i potvrde o ostvarenom uspjehu (sl. 6) te njegova diploma (sl. 7).³⁰ Ovi su dokumenti ujedno vrijedno svjedočanstvo tadašnje programske organizacije studija i fakultetske administracije. Iz njih saznajemo da je Zlamalik prvo pristupio polaganju ispita iz svojeg drugog ili B predmeta – Narodne povijesti. Ispit je polagao usmeno u dva dijela, a oba su ocijenjena ocjenom „odličan”. U zapisniku ispita navedena su pitanja koja su mu tom prilikom bila postavljena te ocjena. Tako su mu u okviru prvog dijela ispita koji je položio 23. 9. 1949. godine postavljena pitanja o sljedećim temama: „I. Kukuljević, Reforme Marije Terezije u Vojnoj Krajini, Dalmacija dolazi pod Austriju, ban Ivan Mažuranić”, a iz drugog dijela ispita koji je položio 22. 6. 1950. godine: „Toma arcidakon, upravni aparat za narodne dinastije, osnutak slavonskih gradova.”³¹ U pisanom dijelu ispita zadatak pristupnika bio je esejski razraditi zadanu temu, a Zlamalik je u okviru ispita iz narodne povijesti napisao esej *Proizvodna sredstva i proizvodni odnosi u Hrvatskoj u doba narodne dinastije*.

Ispit iz povijesti umjetnosti s klasičnom arheologijom Zlamalik je položio u dijelovima – prvo klasičnu arheologiju, zatim historiju umjetnosti srednjeg vijeka i konačno historiju umjetnosti novog vijeka. Usmeni ispit iz arheologije položio je 29. 4. 1951. godine s ocjenom „odličan”, pred komisijom koju su činili profesori Hoffiler, Jiroušek i Gamulin, a s pitanjima: „Hram u Figalii, Parthenon, Zeus u Olimpu, Praxitel, Ara pacis, Marko-Aurelije i Caracalla.”³² Ispit iz historije umjetnosti srednjeg vijeka usmeno je položio pred profesorom Jiroušekom i profesorom Gamulinom, s pitanjima: „Ranokršćanski i ranobizantinski mozaici u Solunu – Baptisterij ortodoksnih i arijevac u Raveni – Bizantska umjetnost u doba ikonoklazma – Rana kršćanska arhitektura Male Azije – maloazijsko-antiohijski pravac razvoja starokršćanske sarkofagne plastike – Britski i irski kameni križevi – Crkva sv. Marka u Veneciji (tlocrt, nacrt i dekoracija),

PREDMET: Prijava za ispit MAT. BROJ

Prezime i ime Zlamalik Vinko

slušač VIII semestra Filozofskog fakulteta.

PRIJAVNICA ZA ISPIT

Dekanatu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Prijavljujem se za polaganje pojedinačnog ispita

u odsjeku (grupi): Historija umjetnosti sa klas. arheologijom

iz predmeta: Klas. arheologija ispitne grupe: A

koji sam slušao u I-II semestru škol. godine 1949.50.

Ispit polažem prvi put.

U Zagrebu, 18. IV. 1951.

Okrenit! Pečat dekanata. Potpis slušača Zlamalik Vinko

Obr. 11132 Izdanje MZM, Zagreb — 1404-59

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Primljeno: _____ 1952.

Broj: _____ 19____.

USPJEH NA ISPITU

Zlamalik Vinko

podvrgao se pojedinačnom ispitu iz niže navedenog predmeta, te je pokazao ovaj uspjeh:

PREDMET	ISPIT POLAGAO			
	I. put		II. put	
	na ispitu	iz vježbi (radova)	na ispitu	iz vježbi (radova)
<u>Historija umjetnosti srednjeg vijeka</u>	<u>vrlo dobro</u>			
Datum	<u>28. VI. 1952.</u>			
Potpis ispitivača	<u>[potpis]</u>			

NAPOМЕНА: Ispunjena prijavnica dužna je ispitivaču predati Dekanatu najkasnije 7 dana poslije završenog ispita.

5

Prijavnica Vinka Zlamalika za ispit iz predmeta Klasična arheologija; HR-FFZG, Osobna mapa Vinka Zlamalika
Exam application form for the subject Classical Archaeology submitted by Vinko Zlamalik; HR-FFZG, Personal File of Vinko Zlamalik

6

Potvrda o uspjehu Vinka Zlamalika na ispitu iz Historije umjetnosti srednjega vijeka; HR-FFZG, Osobna mapa Vinka Zlamalika
Examination certificate for Vinko Zlamalik in the subject History of Medieval Art; HR-FFZG, Personal File of Vinko Zlamalik

Najznačajniji spomenici irskog minijaturnog slikarstva – Principi oblikovanja pročelja francuske gotičke katedrale.”³³ Ovaj dio ispita polagao je i kroz pisani rad na temu *Razvojni stepeni arhitekture rane i kasne gotike u Engleskoj* [Prilog 2] koji je ocjenom „vrlo dobar” ocijenio profesor Jiroušek (sl. 8). Ovaj rad na zoran način ilustrira koje se znanje iz zadane povijesno–umjetničke tematike očekivalo od pristupnika na diplomskom ispitu, poput poznavanja društveno–povijesnog konteksta, ključnih pojmova, likovnih primjera, literature, znanstveno–istraživačkih hipoteza i sl. Također, rad daje dobar uvid i u razinu pismenosti kandidata i njegovu sposobnost oblikovanja stručnog teksta pri kraju studija.

Historiju umjetnosti novog vijeka usmeno je položio s ocjenom „vrlo dobar”, pred istim profesorima, također s brojnim pitanjima: „Umbrijska škola, Piero della Francesca, Tintoretto, Brešanska škola, La Tour, Orazio Borgiani (sic), Orijentalisti francuskog 19. stoljeća, Ingres, Benković, Elsheimer, Boromini, razvoj barokne fasade, Michele san Micheli, Karas, Račić, Miše, grupa trojice.”³⁴

Studijsko putovanje u Beč

Zanimljiv detalj sa Zlamalikove apsolventske godine studija njegovo je putovanje u Beč o kojem saznajemo zahvaljujući molbi za izdavanje putovnice koju je uputio Ministarstvu unutrašnjih poslova Narodne Republike Hrvatske.³⁵ U njoj ističe kako je uvidio da je „studij povijesti umjetnosti iluzoran bez opsežnijeg poznavanja originalnih umjetničkih djela” te stoga moli da mu se izda putna isprava kako bi mogao otputovati u Beč. U nastavku molbe u tri je točke objasnio odabir Beča kao odredišta studijskog putovanja:

„U mom studiju najviše me je zainteresirao problem umjetnosti baroka u Sjevernoj Hrvatskoj i Sloveniji i ovisnost naših umjetničkih spomenika tog razdoblja od spomenika susjedne Austrije. Kako je Beč najplodnije područje na kom mogu upoznati austrijski barok, to mi je želja da bar kroz kraće vrijeme dodjem u kontakt sa potrebnim materijalom.”

„Boravak u Beču bih ujedno iskoristio za upoznavanje umjetničkih spomenika drugih razdoblja, koji se u velikom broju nalaze po bečkim galerijama i muzejima.”

„Beč mi je najbliži, te put tamo nije vezan s velikim materijalnim izdatcima, a osim toga tamo živi tetka moje supruge³⁶ koja je sporazumna s tim, da za vrijeme mog boravka u Beču boravim

7

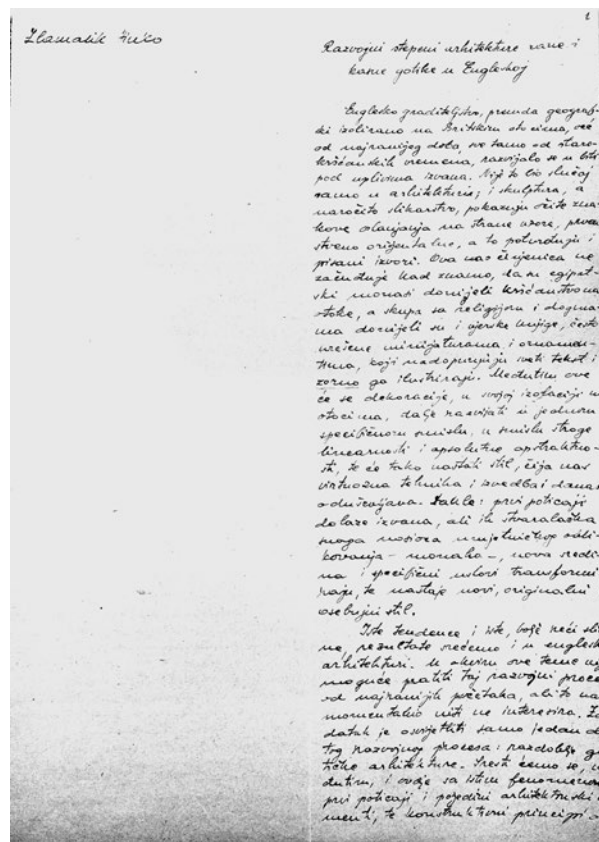
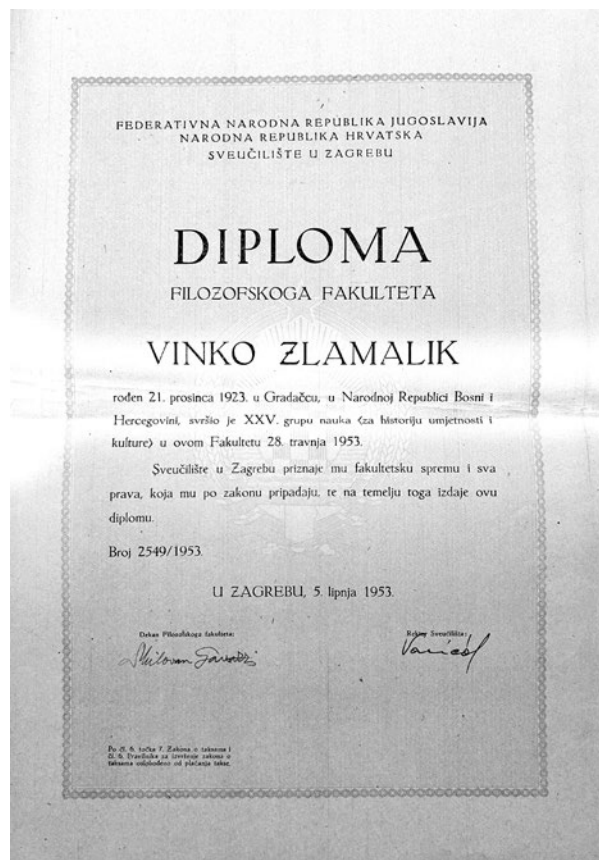
Diploma Vinka Zlamalika; HR–FFZG, Osobna mapa Vinka Zlamalika

Diploma of Vinko Zlamalik; HR–FFZG, Personal File of Vinko Zlamalik

8

Pisani rad Vinka Zlamalika
Razvojni stepeni arhitekture rane i kasne gotike u Engleskoj; HR–FFZG, Osobna mapa Vinka Zlamalika

Written thesis by Vinko Zlamalik,
Developmental Stages of Early and Late Gothic Architecture in England; HR–FFZG, Personal File of Vinko Zlamalik

kod nje. Tako mi je pitanja izdržavanja riješeno i neću tražiti nikakvih deviznih vrijednosti od narodnih vlasti, osim za putni trošak od graničnog prelaza do Beča.”³⁷

U određenoj mjeri Zlamalik je u svojoj molbi sumirao ključne razloge zbog kojih zagrebački Odsjek za povijest umjetnosti i u novije vrijeme redovito jednom godišnje održava terensku nastavu u Beču za svoje studente. No, kao što nam arhivska građa otkriva, u vrijeme Zlamalikova studija takvo se putovanje nije podrazumijevalo samo po sebi te nije bilo dostupno svima, a jedna od prepreka bili su i državni organi koji su u konačnici odlučivali tko može, a tko ne putovati. Zlamalikovu molbu podržali su Božo Bek (Đurđevac, 1926. – Zagreb, 2000.), u ime Komiteta Narodne omladine historije umjetnosti i kulture Filozofskog fakulteta,³⁸ te Grgo Gamulin, Zlamalikov profesor i tadašnji pročelnik grupe Historije umjetnosti.³⁹ U svojoj preporuci Bek za Zlamalika piše: „U stručnom radu pokazao je veliko interesovanje i postigao u Seminaru renome ozbiljnog i savjesnog studenta.”⁴⁰ U Gamulinovu dopisu se uz Zlamalika spominju i studenti Antonije Nikolovski te Predrag Stošić koji isto putuju u Beč „da tamo pogledaju materijale kojima se specijalno bave, a koji se momentano (*sic*) i proučavaju u seminaru: radi se o austrijskom baroku specijalno, a osim toga i o njegovom utjecaju na našu umjetnost Slovenije i Hrvatske.”⁴¹ Gamulin nadalje ističe da studenti planiraju posjetiti bečke muzeje i galerije te se na originalnim materijalima upoznati s djelima „i drugih historijskih razdoblja, kao na pr. renesanse, koja se u seminaru predavala tri godine.” Živopisan je i zaključni argument kojim Gamulin podržava studentsku molbu Ministarstvu navodeći sljedeće: „Antonije Nikolovski i Predrag Stošić bili su prošle godine u seminarskoj ekskurziji u Italiji, tako da posjeduju pasoše, a i pokazali su već svoje kulturno ponašanje u inostranstvu.”⁴²

Omladinske aktivnosti tijekom studija

Arhivska građa otkriva da je Zlamalik tijekom studija bio izrazito aktivan na različitim poljima. Po upisu na Filozofski fakultet postao je članom Narodne omladine unutar koje je vršio različite službe. Bio je „fiskulturni referent, 1947; referent za radne akcije, 1948; komandir čete na izgradnji Studentskog grada, 1949; stručni referent grupe povijesti umjetnosti III godine i statističar Komiteta Narodne omladine 1949 – 1950.”⁴³ Godine 1948. sudjelovao je u radnoj akciji izgradnje

Autoputa „Bratstvo i Jedinstvo”, a za svoj je rad i zalaganje proglašen „udarnikom”.⁴⁴ U ovom kontekstu zanimljivo je istaknuti i Zlamalikovu autobiografsku zabilješku: „Na koncu radne akcije pozvan sam, preko drugarice Zdenke Ajduković, da se izjasnim da li bih želio pristupiti organizaciji SKJ, ali sam zamolio da drugovi prihvate sve moje usluge, rad i zalaganje u budućnosti izvan okvira organizacije. Razlog je bio jedan moj konstantni osjećaj da drugovi nemaju u mene povjerenja kao u bivšeg oficira domobranstva, što se, u nekim momentima za vrijeme studija i od strane nekih drugova, stalno manifestiralo.”⁴⁵

Zaključak

Arhivska ostavština Vinka Zlamalika daje nam dobar uvid u njegovo mladenačko, formativno razdoblje te životne okolnosti koje su ga obilježile. Unatoč brojnim društvenim i obiteljskim nećakama, Zlamalik je ustrajao na svojem fakultetском obrazovanju te je kao budući poziv odabrao povijest umjetnosti. Sačuvani zapisi njegovih diplomskih ispita, kao i zapisi njegovih profesora i kolega, svjedoče da je bio vrijedan i marljiv student koji je s izvrsnim i vrlo dobrim uspjehom položio propisane ispite, bio aktivan u studentskim i omladinskim udruženjima te stvorio kvalitetan temelj za daljnji stručni razvoj u brojnim angažmanima i poslovima kojima je zadužio struku povijesti umjetnosti.

Ovaj je rad izvorno predstavljen kao izlaganje na znanstveno-stručnom skupu *Hrvatski povjesničari umjetnosti – Vinko Zlamalik (1923.–1991.)*, održanom 7. prosinca 2023. u Zagrebu, u Društvu povjesničara umjetnosti Hrvatske.

Ovaj je rad sufinancirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2022-10-9843 *Reprezentacija, razvoj, edukacija, participacija – umjetnost u društvu od 19. do 21. stoljeća*.

PRILOG 1

Popis kolegija koje je Vinko Zlamalik pohađao
tijekom svojeg studija na Filozofskom fakultetu
u Zagrebu (1947./1948. – 1950./1951.)⁴⁶

AKADEMSKA GODINA 1947./1948.			
ZIMSKI SEMESTAR⁴⁷ (Zlamalikov 1. semestar studija)			
Kolegiji, za koje se prijavio	P⁴⁸	V⁴⁹	Ime i prezime nastavnika
Grčka arhajska umjetnost	2		Viktor Hoffiller
Željezno doba	1		Viktor Hoffiller
Stara italska numizmatika	1		Viktor Hoffiller
Seminar: Čitanje latinskih napisa		2	Viktor Hoffiller
Umjetnost Renesanse u Italiji	3		Grga Gamulin ⁵⁰
Seminar		2	Grga Gamulin
Povijest romaničke umjetnosti obzirom na umjetničke spomenike kod nas	2		Željko Jiroušek
Seminarske vježbe: Građevni oblici romanike, upoznavanje literature u vezi s kolegijem, radovi i referati slušača		2	Željko Jiroušek
Hrvati u XIII. stoljeću	4		Miho Barada
Poljički statut		2	Miho Barada
Predhistorija i historija svijeta do kraja II. tisućljeća	3		Grga Novak
Prednja Azija	1		Grga Novak
Proseminar: Egipatski spomenici, kao izvor za historiju		2	Grga Novak
Renesansa i humanizam	3		Ljudmil Hauptman
Tipovi sredovječne države	1		Ljudmil Hauptman
Povijest Europe 1830. – 1848., III. ⁵¹	1		Jaroslav Šidak
Povijest Engleske 1649. – 1688. ⁵²		2	Jaroslav Šidak
Gramatičko-stilističke vježbe iz suvremenoga njemačkog jezika		2	Zdenko Škreb
Opća pedagogija I. dio	2		Stjepan Pataki
LJETNI SEMESTAR⁵³ (Zlamalikov 2. semestar studija)			
Kolegiji, za koje se prijavio	P	V	Ime i prezime nastavnika
Grčka umjetnost V. i IV. stoljeća	2		Viktor Hoffiller
Starije kameno doba	1		Viktor Hoffiller
Grčki novci Sicilije	1		Viktor Hoffiller
U seminaru: Izabrane slike na grčkim vazama		2	Viktor Hoffiller
Umjetnost renesanse u Italiji	3		Grga Gamulin
Seminar		2	Grga Gamulin
Povijest srednjoromaničke i kasnoromaničke umjetnosti	2		Željko Jiroušek
Seminarske vježbe: Upoznavanje srednjovjekovne ikonografije, proučavanje naših srednjovjekovnih umjetničkih spomenika na osnovu postojeće literature – radovi i referati slušača		2	Željko Jiroušek
Prethistorija i historija svijeta do kraja II. tisućljeća	3		Grga Novak
Hetiti i okolni narodi		2	Grga Novak

Proseminar: Predhistorija Europe		2	Grga Novak
Povijest Europe 1648.-1714.	2		Jaroslav Šidak
Povijest Europe 1830.-1848.	2		Jaroslav Šidak
Hrvatska u doba narodnih vladara (kraljevi)	4		Miho Barada
Poljički statut		2	Miho Barada
Opća pedagogija II. dio	2		Stjepan Pataki
Uvod u umjetnost baroka ⁵⁴	1		Željko Jiroušek
AKADEMSKA GODINA 1948./1949.			
ZIMSKI SEMESTAR⁵⁵ (Zlamalikov 3. semestar studija)			
Kolegiji, za koje se prijavio	P	V	Ime i prezime nastavnika
Mlade kameno doba (neolitičko doba)	4		Viktor Hoffiller
Seminar (čitanje rimskih natpisa)		2	Viktor Hoffiller
Historija starih Grka	4		Grga Novak
Jezične vježbe [njem. jezik, op. a.]	2		Zdenko Škreb ⁵⁶
Hrvatska u XI. stoljeću	4		Miho Barada
Umjetnost renesanse u Italiji	3		Grgo Gamulin
Seminar		2	Grgo Gamulin
Umjetnost u doba gotike	3		Željko Jiroušek
Seminar: Upoznavanje srednjovjekovne ikonografije, građevni oblici gotike, proučavanje umjetničkih spomenika gotike u Hrvatskoj i Dalmaciji na osnovi postojeće literature – radovi i referati slušača		2	Željko Jiroušek
Osnovi marksizma i lenjinizma ⁵⁷	2	2	Nikola Berus
Politička ekonomija I. dio	2		Rikard Lang ⁵⁸
Povijest Europe 1848.-1871.	4		Jaroslav Šidak ⁵⁹
Vježbe ruskog jezika ⁶⁰	3		Glebov Petar
Predvojnička obuka ⁶¹	2		izvršeno ⁶²
LJETNI SEMESTAR⁶³ (Zlamalikov 4. semestar studija)			
Kolegiji, za koje se prijavio	P	V	Ime i prezime nastavnika
Grčka umjetnost 4. vijeka prije naše ere	3		Viktor Hoffiller
Bakreno i bronsano doba	1		Viktor Hoffiller
Seminar: Tumačenje izabranih grčkih i rimskih spomenika		2	Viktor Hoffiller
Umjetnost renesanse u Italiji	3		Grgo Gamulin
Seminarske vježbe		2	Grgo Gamulin
Umjetnost u doba gotike II	3		Željko Jiroušek
Seminar: Upoznavanje srednjovjekovne ikonografije, građevni oblici gotike, proučavanje umjetničkih spomenika gotike u Hrvatskoj, Dalmaciji, Istri i Sloveniji na osnovu postojeće literature – radovi i referati slušača		2	Željko Jiroušek
Feudalizam kod Hrvata ⁶⁴	4		Miho Barada

Seminar ⁶⁵		2	Miho Barada
Povijest Evrope 1848–1871	4		Jaroslav Šidak
Povijest staroga Orijenta od 2000 god. pr. n. E. do pada Babilona 539	4		Grga Novak
Tečaj ruskog jezika ⁶⁶		2	Glebov Petar
Osnovi marksizma i lenjinizma ⁶⁷	2		Nikola Berus
Seminarske vježbe: Čitanje, interpretacija i diskusija Engelsova Anti-Dühring ⁶⁸		2	Nikola Berus
Politička ekonomija	2		Rikard Lang
Predvojnička obuka		2	izvršeno ⁶⁹
AKADEMSKA GODINA 1949./1950.			
ZIMSKI SEMESTAR⁷⁰ (Zlamalikov 5. semestar studija)			
Kolegiji, za koje se prijavio	P	V	Ime i prezime nastavnika
Život Rimljana u Rimu i provinciji s osobitim obzirom na iskopine u Pompejima	2		Viktor Hoffiller
U seminaru: čitanje rimskih napisa		2	Viktor Hoffiller
Umjetnost 15 i 16. vijeka na sjeveru i zapadu Evrope I.	3		Grga Gamulin
Seminar		2	Grga Gamulin
Predromanička umjetnost na Jadranu	2		Grga Gamulin (s asistentom Milanom Prelogom)
Povijest umjetnosti ranoga srednjeg vijeka I. (Starokršćanska umjetnost)	2		Željko Jiroušek
Skulptura i slikarstvo kasnoga srednjeg vijeka u Francuskoj, Nizozemskoj, Njemačkoj i Italiji	2		Željko Jiroušek
Seminar: Upoznavanje srednjovjekovne ikonografije, proučavanje spomenika skulpture i slikarstva kasnog srednjeg vijeka u Hrvatskoj, Dalmaciji, Istri i Sloveniji na osnovu postojeće literature; osnovni tipovi i oblici starokršćanske arhitekture – radovi i referati slušača u vezi sa kolegijima		2	Željko Jiroušek
Postanak hrvatske države ⁷¹	4		Miho Barada
Seminar ⁷²			Miho Barada
Dijalektički materijalizam (svršetak)	2		Nikola Berus
Seminar		2	Nikola Berus
Teorija i historija estetike	2		Marijan Tkalčić
Starije kameno doba ⁷³	2		Viktor Hoffiller
Uvod u numizmatiku ⁷⁴	2		Viktor Hoffiller
Predvojnička obuka	2		Danilo Predović
LJETNI SEMESTAR⁷⁵ (Zlamalikov 6. semestar studija)			
Kolegiji, za koje se prijavio	P	V	Ime i prezime nastavnika
Francuska i španjolska umjetnost renesanse	3		Grga Gamulin
Seminar		2	Grga Gamulin
Umjetnost naroda FNRI (Romanika I.)	2		Grga Gamulin (s asistentom Milanom Prelogom)
Seminar		1	Grga Gamulin

Umjetnost ranog srednjeg vijeka II. (Ranokršćanska i bizantska umjetnost)	2		Željko Jiroušek
Skulptura i slikarstvo kasnog srednjeg vijeka u Francuskoj, Nizozemskoj, Njemačkoj i Italiji II.	2		Željko Jiroušek
Seminar: Upoznavanje srednjevjekovne ikonografije, proučavanje spomenika skulpture i slikarstva kasnog srednjeg vijeka u Hrvatskoj na osnovu postojeće literature, radovi i referati slušača u vezi s kolegijima		2	Željko Jiroušek
Grčka vajarska umjetnost u V. st. pr. n. e.	2		Viktor Hoffiller
Tumačenje slika na grčkim vazama	2		Viktor Hoffiller
Numizmatika	2		Viktor Hoffiller
Hrvatska povijest – staro doba	4		Miho Barada
Seminar: Čitanje i tumačenje hrvatskih spomenika		2	Miho Barada
Historijski materijalizam	2		Nikola Berus
Seminar ⁷⁶		2	Nikola Berus
Predvojnička obuka	2		Danilo Predović
Teorija i historija estetike	2		Marijan Tkalić
AKADEMSKA GODINA 1950./1951.			
ZIMSKI SEMESTAR⁷⁷ (Zlamalikov 7. semestar studija)			
Kolegiji, za koje se prijavio	P	V	Ime i prezime nastavnika
Barok u Italiji 17. i 18. vijeka	4		Grga Gamulin
Vježbe		2	Grga Gamulin
Predromanička i romanička umjetnost	4		Željko Jiroušek
Seminarske vježbe		2	Željko Jiroušek
Srednjevjekovna umjetnost Makedonije i Srbije	2		Milan Prelog
Seminar		2	Milan Prelog
Muzeologija	2		Vojnović Zdenko
Metodika (opća)	2		Zlatko Pregrad
Praktične vježbe iz metodike		3	Zlatko Pregrad
Povijest filozofije ⁷⁸	2		Vladimir Filipović
Zaštita spomenika	2		Tihomil Stahuljak
LJETNI SEMESTAR⁷⁹ (Zlamalikov 8. semestar studija)			
Kolegiji, za koje se prijavio	P	V	Ime i prezime nastavnika
Barok u Italiji, Španjolskoj i Njemačkoj 17. i 18. vijeka	4		Grga Gamulin
Vježbe		2	Grga Gamulin
Predromanička i romanička umjetnost	4		Željko Jiroušek
Seminarske vježbe		2	Željko Jiroušek
Gotička umjetnost Dalmacije, Istre, Slovenije i sjeverne Hrvatske	2		Milan Prelog
Seminar		2	Milan Prelog
Muzeologija, s praktičnim vježbama	2		Zdenko Vojnović
Zaštita spomenika	2		Tihomil Stahuljak
Povijest novije filozofije do Kanta	2		Vladimir Filipović

PRILOG 2:

Prijepis Zlamalikova rada *Razvojni stepeni arhitekture rane i kasne gotike u Engleskoj* napisanog u okviru diplomskog ispita iz povijesti umjetnosti s klasičnom arheologijom

Razvojni stepeni arhitekture rane i kasne gotike u Engleskoj

Englesko graditeljstvo, premda geografski izolirano na Britskim otocima, već od najranijeg doba, sve tamo od starokršćanskih vremena, razvija se u biti pod uplivima izvana. Nije to bio slučaj samo u arhitekturi; i skulptura, a naročito slikarstvo, pokazuju očite znakove oslanjanja na strane uzore, prvenstveno orijentalne, a to potvrđuju i pisani izvori. Ova nas činjenica ne začuđuje kad znamo, da su egipatski monasi donijeli kršćanstvo na otoke, a skupa sa religijom i dogmama donijeli su i vjerske knjige, često urešene minijaturama i ornamentima, koji nadopunjuju sveti tekst i zorno ga ilustriraju. Međutim ove će se dekoracije, u svojoj izolaciji na otocima, dalje razvijati u jednomu specifičnom smislu, u smislu stroge linearnosti i apsolutne apstraktnosti, te će tako nastati stil, čija nas virtuoza tehnika i izvedba i danas oduševljava. Dakle: prvi poticaji dolaze izvana, ali ih stvaralačka snaga nosioca umjetničkog oblikovanja – monaha –, nova sredina i specifični uslovi transformiraju, te nastaje novi, originalni i osebujni stil.

Iste tendence, i iste, bolje reći slične, rezultate srećemo i u engleskoj arhitekturi. U okviru ove teme nije moguće pratiti taj razvojni proces od najranijih početaka, ali to nas momentalno niti ne interesira. Zadatak je osvijetliti samo jedan dio tog razvojnog procesa: razdoblje gotičke arhitekture. Srest ćemo se, međutim, i ovdje sa istim fenomenom: prvi poticaji i pojedini arhitektonski elementi, te konstruktivni principi dolaze izvana, ali je kompozicija tih članova nova i originalna; rezultat je odraz engleskog duha, odraz nove i drugačije sredine. Prije nego se uvjerimo o istinitosti ove tvrdnje treba podvući, da u literaturi srećemo i mišljenje, prema kom bi glavni elementi gotičkog stila vukli svoj korijen sa engleskog tla. Do takvog zaključka došli su neki historičari umjetnosti na osnovu činjenice, da se već na početku XII. st. sreću u Engleskoj na katedrali u Durhamu svodovi sa rebrima, te da je gotika rezultat ideje koju su u Englesku donijeli Normani. Danas se međutim smatra sigurno dokazanim da je Francuska, i to njen sjeverni dio, domovina gotičke sakralne građevine i da je upliv francuske gotičke arhitekture uvjetovao pojavu tog stila u ostalim susjednim zemljama, pa tako i u Engleskoj.

Činjenica je, da je prva engleska gotička crkva, katedrala u Canterburyu (iz poč. XII. st.) započeta od jednog francuskog arhitekta. Ali engleski građevinari ubrzo preuzimaju umjetničko oblikovanje u svoje ruke i neće proći mnogo vremena, a oni će oblikovati osebujan tip engleske gotičke crkve, koji se: kompozicijom arhitektonskih članova, svojim interierom i exteriorom, znatno razlikuje od francuskih gotičkih crkava.

Engleska gotička crkva, uglavnom, ne naglašava tako snažno ono visinsko stremljenje, karakteristično za francusku gotičku arhitekturu. Njene su mase, naročito fasade, snažnije rastegnute u širinu, one dakle ističu horizontalu. Sam zvonik, taj najsnažniji akcenat visinskog stremljenja, u Engleskoj je masivan, kvadratnog tlocrta i jednako širok do svog završetka, koji međutim ne završava šiljato, nego je najčešće horizontalan. I interieur je duži a niži, masivniji u svom plaštu i bez onih velikih prozora koji u Francuskoj probijaju i negiraju zidnu masu. Uz to su, naročito u početku razvoja, svodovi i

rebra često samo fingirani, tj. izvedeni iz drveta te oblijepljeni mortom.⁸⁰ Sve ove značajke, naravno, ne smiju se generalizirati na cijelu Englesku arhitekturu gotike, kao što se ne mogu ni vremenski strogo ograničiti. I ovdje je razvoj tekao prema bitnim značajkama gotike – samo što in u izvjesnoj mjeri od stupa, stilski i kronološki, od razvoja na kontinentu.

Engleski historičari umjetnosti podijelili su razvoj svoje gotike na četiri faze:

- 1) Prvu fazu nazivaju: Early English [sic]. Vremenski ona obuhvaća spomenike nastale od konca XIII. stoljeća. Kao primjer ove stilske faze možemo uzeti već spomenutu katedralu u Canterburiyu, koja je ujedno i najsavršeniji predstavnik ovog razdoblja.⁸¹ Gotičko visinsko stremljenje, naglašeno je nizom fiala, tornjića, šiljatih lukova i drugih arhitektonskih članova, ali je ipak cjelokupni dojam težak., a horizontala fasade naglašena snažnim protezanjem u širinu. I tornjevi su teški, masivni, te samo na uglovima završavaju kržljivim tornjićima, koji ne uspijevaju prevladati horizontalu ravnog završetka. U ovom razdoblju nastaju još: katedrala u Lincolnu, majstorsko djelo ovog stila, te katedrala u Salisburiyu.
- 2) Druga faza je ispunjena djelima t. zv. „Decorated Styl.“ a, a vremenski je ograničena na, grubo rečeno, XIII. stoljeće. U stilskom pogledu na djelima ovog razdoblja osjeća se u većoj mjeri visinsko stremljenje, snažniji upliv Francuske, ali i veća upotreba dekorativnih elemenata nego tamo. Prozori dobivaju veće razmjere – Najljepši primjer je crkva westminsterske opatije, u kojoj je korski ophod nastao pod izravnim francuskim uplivom. Slijede zatim: katedrala u Yorku, interesantna po svom drvenom stropu, te katedrala u Exeteru i Lichfieldu.
- 3) Perpendikularni stil, t. J. stil treće stilske faze engleske gotike okarakteriziran je već snažnim naglašavanjem vertikalnih osi, naročito na fasadnoj strani, gdje se horizontalna izduženost potpuno gubi. Gotovo čitav središnji dio fasade pretvoren je u ogromni prozor, razdjeljen samo vertikalnim rebrima na nekoliko dijelova.
- 4) Vremenski ova faza ispunja konac XIV. st. i prvu polovinu XV. st., a stil najljepše reprezentiraju katedrala u Winchesteru i S. Georges Chapelle u Windsoru. Vremenski smo već zakoračili u drugu polovinu XV. st., koje i u Engleskoj znači prevladavanje dekorativnih elemenata nad čisto konstruktivnim arhitektonskim članovima. Taj stil nazivaju Englezi „Floryd Styl“, a on u izvjesnoj mjeri odgovara kontinentalnoj „cvjetnoj gotici“. Ali on joj odgovara samo stilski, dok je kronološki u znatnom zakašnjenju. Rebra su se na svodovima pretvorila u dekorativne lepeze, sve je gotovo pretrpano dekorom, bogato i raskošno. Studentske kapele u Cambridgeu i Oxfordu najljepši su primjeri ovog stilske razdoblja engleske gotike. Kako vidimo na engleskom su tlu tokom vremenskog razdoblja od XII – XVI. st. postoje specifični ekonomski, društveni i kulturni uvjeti, koji su omogućili transformaciju elemenata preuzetih iz Francuske u jednu cjelinu stilske gotovo novu, a svakako originalnu i specifičnu.

BILJEŠKE

- 1 Hrvatski državni arhiv, Vinko Zlamalik (fond), HR-H-DA-1797 [dalje: HDA, V. Zlamalik], Krsni list Vinka Zlamalika.
- 2 HDA, V. Zlamalik, Svedočanstvo o završenom četvrtom razredu Državne narodne škole (28. 6. 1934.); Godišnje svedočanstvo za prvi (šk. god. 1934./1935.; 28. 6. 1935.), drugi (šk. god. 1935./1936.; 28. 6. 1936.) i treći (šk. god. 1936./1937.; od 28. 6. 1937.) razred Državne mješovite građanske škole u Gradačcu te Svedočanstvo o završnom ispitu na istoj školi (28. 6. 1938.).
- 3 HDA, V. Zlamalik, Godišnje svedočanstvo za prvi (šk. god. 1938./1939.; 28. 6. 1939.) i drugi (šk. god. 1939./1940., 28. 6. 1940.) razred Državne mješovite učiteljske škole u Sarajevu; Svjedodžba u spomen prve školske godine u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj / svjedodžba za treći razred u Državnoj mješovitoj učiteljskoj školi u Sarajevu (šk. god. 1940./1941.; 13. 6. 1941.); Godišnja svjedodžba za četvrti razred (šk. god. 1941./42.; 30. 7. 1942.) i Svjedodžba o učiteljskom ispitu zrelosti na Državnoj mješovitoj učiteljskoj školi u Sarajevu (19. 9. 1942.).
- 4 HDA, V. Zlamalik, Molba Vinka Zlamalika Ministarstvu prosvjete, 15. 1. 1947.
- 5 HDA, V. Zlamalik, Prijedlog podružnice Gradačac središnjoj upravi Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“ za dodjeljivanje mjesta Vinku Zlamaliku u konkviktu kralja Tomislava u Sarajevu, 6. 8. 1939.
- 6 HDA, V. Zlamalik, Molba Vinka Zlamalika Središnjoj upravi Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“, 29. 7. 1939.; Molba Vinka Zlamalika Ministarstvu prosvjete, 15. 1. 1947.
- 7 HDA, V. Zlamalik, Biografski podaci.
- 8 Isto.
- 9 Isto.
- 10 HDA, V. Zlamalik, Molba Vinka Zlamalika Ministarstvu prosvjete, 15. 1. 1947.
- 11 Isto.
- 12 HDA, V. Zlamalik, Liečnička svjedodžba, Bjelovar, 2. 9. 1947.
- 13 U svojem životopisu iz 1963. godine Zlamalik navodi kako je posebnim odobrenjem Komiteta za prosvjetu i kulturu 1947. godine dobio dozvolu da se upiše na Filozofski fakultet. HDA, V. Zlamalik, dokument naslovljen *Biografski podaci* (tipkopis).
- 14 Arhiv Filozofskog fakulteta u Zagrebu (dalje: AFFZG), *Filozofi, zimski semestar I, 1947/8*, sign. 221, Nacional Vinka Zlamalika (br. 396).
- 15 HR-FFZG, *Filozofi zimski semestar I 1947/8*, sign. 221, Nacional Vinka Zlamalika (br. 950).
- 16 O propisanoj kombinaciji studija u sklopu grupe XXV. svjedoči i uputa o polaganju diplomskih ispita koja se navodi u naučnoj osnovi publiciranih redova predavanja u zimskom semestru 1947./1948.: „XXV. GRUPA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI I KULTURE/ a) Historija umjetnosti i kulture s klasičnom arheologijom; B) Opća, ili narodna historija; C) Narodna historija (za one koji pod B) imaju opću) ili opća historija (za one koji pod B) imaju narodnu), i uz to: jedan moderni jezik.“ *Sveučilišne vlasti i red predavanja u Sveučilištu u Zagrebu u zimskom semestru školske godine 1947–1948*, Zagreb: Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske, 1947., 86. Ovakva kombinacija studijskih predmeta definirana je 1928. godine kada je donesen program organizacije studija na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Vidi: HR-FFZG, *Uredba Filozofskog fakulteta Sveučilišta Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Zagrebu*, 6. 4. 1928. (br. 666/1928). U vrijeme kada Zlamalik upisuje prvi semestar studija i dalje, dakle, vrijede propisi iz 1928. godine. Međutim, u redovima predavanja za zimski semestar 1948./1949. godine, kad Zlamalik upisuje svoj treći semestar studija, propisane su nove naučne osnove studijskih grupa, a ujedno i tadašnje
- IV. grupe povijest umjetnosti i kulture, koje su bile važee i za studente druge godine. Ove su osnove uz kolegije iz povijesti umjetnosti (*Opća pov. umjet. i kult. sred. vijeka*, *Opća pov. umjet. i kult. novoga vij.*, *Narodna povijest umjet. i kulture*) propisivale i kolegije iz klasične arheologije, latinskog jezika, estetike, povijesti filozofije, pedagogije (*Opća pedagogija*, *Metodika*, *Seminar opće pedagogije*, *Seminar praktične pedagogije*), ruskog jezika, stranog jezika (francuski, engleski, njemački ili talijanski), političke ekonomije, osnove marksizma-lenjinizma, te skup kolegija iz povijesti. Usp. *Sveučilišne vlasti, osoblje, ustanove i red predavanja u zimskom semestru školske godine 1948–1949*, Zagreb, Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske u Zagrebu, 1948., 145, 152–153; Miljenko Jurković, „Odsjek za povijest umjetnosti,” u Stjepan Damjanović (ur.), *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu* (Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1998.), 144; Miljenko Jurković, Frano Dulibić, „Nastava povijesti umjetnosti na Sveučilištu u Zagrebu – nekoć, danas sutra – u povodu 140. godišnjice,” u Dubravka Botica, Miljenko Jurković (ur.), *Zbornik radova sa skupa 140 godina podučavanja povijesti umjetnosti na Sveučilištu u Zagrebu* (Zagreb: FF press, 2022.), 36–37. U pogledu Zlamalikovih upisnica (nacionala), u svim semestrima studija navodi se da upisuje grupu XXV, izuzev u trećem semestru kada se navodi da upisuje studijsku grupu V. Grupa XXV navodi se i u Zlamalikovim prijavnicama za ispite, zapisniku njegova diplomskog ispita, njegovoj svjedodžbi o diplomu i samoj diplomu. HR-FFZG, *Osobna mapa Vinka Zlamalika*, Zapisnik diplomskog ispita.
- 17 Imenici se čuvaju u Arhivu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Za potrebe ovog rada istraženi su imenici od ak. god. 1947./1948. do ak. god. 1950./1951.
- 18 Indeks Vinka Zlamalika pohranjen je unutar njegovog osobnog fonda u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu. Vidi: HDA, V. Zlamalik, Indeks Vinka Zlamalika [dalje: Indeks VZ].
- 19 Tablica s detaljnim popisom kolegija koje je Zlamalik pohađao na Filozofskom fakultetu priređena je kao prilog na kraju ovog teksta [Prilog 1].
- 20 Navedeni kolegiji zrcale strukturu novog programa studija propisanog u ak. god. 1948./1949. Više u bilj. 16.
- 21 Jaroslav Šidak, „Sveučilište za vrijeme rata i okupacije,” u *Spomenica u povodu 300–godišnjice proslave Sveučilišta u Zagrebu I*, (gl. ur.) Jaroslav Šidak (Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1969.), 173–184; Hodimir Sirotković, „Sveučilište za vrijeme okupacije (1941–1945),” u *Sveučilište u Zagrebu*, (ur.) Davor Delić et. al. (Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišna naklada Liber, 1969.), 73–75.
- 22 Više: Anto Milušić, Hodimir Sirotković, Slobodan Lang, „Sveučilište od oslobođenja do uvođenja društvenog upravljanja (1945–1954),” u *Spomenica u povodu 300–godišnjice proslave Sveučilišta u Zagrebu I*, (gl. ur.) Jaroslav Šidak (Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1969.), 189.
- 23 Hodimir Sirotković, „Sveučilište u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj,” u *Sveučilište u Zagrebu*, ur. Davor Delić et. al. (Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišna naklada Liber, 1979.), 76.
- 24 Josip Adamček, „Filozofski fakultet,” u *Spomenica u povodu 300–godišnjice proslave Sveučilišta u Zagrebu I*, ur. Jaroslav Šidak (Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1969.), 67.
- 25 Jiroušek je od 1935. godine bio zaposlen u raznim asistentskim angažmanima u sklopu tadašnjeg Seminara za historiju umjetnosti i kulture. Vidi u: HR-FFZG, *Osobnik Željka Jirouška*.
- 26 Redovi predavanja ga tako bilježe u ljetnom semestru 1946./1947. Vidi: *Sveučilišne vlasti i red predavanja u*

- Sveučilištu u Zagrebu u ljetnom semestru školske godine 1946–1947.*, Zagreb, Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske u Zagrebu, 1947., 17.
- 27 Jurković, „Odsjek za povijest umjetnosti,” 144.
- 28 HR-FFZG, *Osobna mapa Vinka Zlamalika*, Zapisnik diplomskog ispita.
- 29 O uputi za polaganje diplomskih ispita unutar grupe XXV više u: *Sveučilišne vlasti i red predavanja u Sveučilištu u Zagrebu u zimskom semestru školske godine 1947–1948*, Zagreb: Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske, 1947., 86.
- 30 HR-FFZG, *Osobna mapa Vinka Zlamalika*, Zapisnik diplomskog ispita.
- 31 Isto.
- 32 Isto.
- 33 Isto.
- 34 Isto.
- 35 HDA, V. Zlamalik, Molba Vinka Zlamalika Ministarstvu unutrašnjih poslova N.R.H., 26. 11. 1951.
- 36 Zlamalik je tijekom studija 1948. godine sklopio brak s Brankom Dučakijević s kojom je imao dva sina. HDA, V. Zlamalik, Biografski podatci.
- 37 HDA, V. Zlamalik, Molba Vinka Zlamalika Ministarstvu unutrašnjih poslova N.R.H., 26. 11. 1951.
- 38 HDA, V. Zlamalik, Preporuka Bože Beka za Vinka Zlamalika, 23. 10. 1951.
- 39 HDA, V. Zlamalik, Preporuka Grge Gamulina za Vinka Zlamalika, 22. 10. 1951.
- 40 HDA, V. Zlamalik, Preporuka Bože Beka za Vinka Zlamalika, 23. 10. 1951.
- 41 HDA, V. Zlamalik, Preporuka Grge Gamulina za Vinka Zlamalika, 22. 10. 1951.
- 42 Isto.
- 43 HDA, V. Zlamalik, Biografski podaci.
- 44 Isto.
- 45 Isto.
- 46 Početni izvori za izradu tablice bili su Zlamalikovi nacionali iz imenika studenata Filozofskog fakulteta i njegov indeks, a puni nazivi kolegija i imena profesora nadopunjeni su prema publiciranim redovima predavanja Sveučilišta u Zagrebu. Razlike zamijećene kod pojedinih kolegija između ovih izvora naznačene su u bilješkama. Kolegiji koje je Zlamalik prvotno bio prijavio za slušanje, ali je od njih odustao i nije ih pohađao nisu navedeni u tablici.
- 47 Usp. HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar, I–II, 1947/48*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 950); HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ; *Sveučilišne vlasti i red predavanja u Sveučilištu u Zagrebu u zimskom semestru školske godine 1947–1948*, Zagreb: Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske, 1947., 14–16, 19.
- 48 P = oznaka za predavanja
- 49 V = oznaka za vježbe
- 50 Ovakva forma imena prof. Gamulina (Grga) navedena je kako bi se dosljedno pratili podaci iz publiciranih redovima predavanja.
- 51 Kolegij je zapisan u Zlamalikovom indeksu, s potpisom prof. Šidaka o urednom pohađanju kolegija. Isti se bilježi u njegovom nacionalu pri prvotnom upisu u I. semestar, ali ne i u nacionalu nakon promjene grupe studija. Vidi: HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar, I, 1947/8*, Nacional Vinka Zlamalika (br. 396) i *Filozofi zimski semestar I 1947/8*, Nacional Vinka Zlamalika (br. 950); HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ.
- 52 Ista napomena kao i za prethodni kolegij.
- 53 Usp. HR-FFZG, *Filozofi, ljetni semestar, I–II, 1947/48*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 387); HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ; *Sveučilišne vlasti i red predavanja u Sveučilištu u Zagrebu u zimskom semestru školske godine 1947/1948*, Zagreb: Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske, 1948., 15–18.
- 54 Kolegij je zapisan i u nacionalu i indeksu (u kojem je pohađanje nastave ovjereno potpisom prof. Jirouška), ali se isti ne nalazi u publiciranim redovima predavanja za ovaj semestar. HR-FFZG, *Filozofi, ljetni semestar, I–II, 1947/48*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 387); HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ.
- 55 HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar, II–IV, 1948/49*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 1093); HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ; *Sveučilišne vlasti, osoblje, ustanove i red predavanja u zimskom semestru školske godine 1948–1949*, Zagreb: Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske, 1948., 76–77, 81, 84–85, 89.
- 56 U indeksu je Zlamaliku pohađanje ovog kolegija potpisala Deša Devčić (bilježi se u redovima predavanja iduće ak. god. kao lektor). Vidi: HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ.
- 57 Kolegij je zapisan u Zlamalikovom nacionalu i indeksu (gdje je ujedno i potpisom ovjeren od Berusa), ali ga ne nalazimo u redovima predavanja ovog semestra.
- 58 Rikard Lang djelovao je tada kao sveučilišni docent na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. *Sveučilišne vlasti, osoblje, ustanove i red predavanja u zimskom semestru školske godine 1948–1949*, Zagreb: Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske, 1948., 90.
- 59 U indeksu je Zlamaliku pohađanje ovog kolegija potpisao drugi profesor/ica (slabije čitljivo). Vidi: HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ.
- 60 Kolegij se navodi u Zlamalikovom nacionalu i indeksu, u kojem je profesorovim potpisom ovjereno pohađanje kolegija, ali se ne nalazi u redovima predavanja.
- 61 Predvojnička obuka se ne navodi u publiciranim redovima predavanja, ali je u Zlamalikovom indeksu i nacionalima zapisana kao izvršena sve od njegovog 3. do 6. semestra studija.
- 62 U indeksu i nacionalu nije jasno čitljivo ime profesora.
- 63 HR-FFZG, *Filozofi, ljetni semestar, IV, 1948/49*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 722); HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ; *Sveučilišne vlasti i red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1948–1949*, Zagreb: Tisak Nakladni zavod Hrvatske, 1949., 15–17, 22.
- 64 Kolegij se navodi u Zlamalikovom indeksu, a pohađanje kolegija potpisom je ovjerio prof. Barada. U Zlamalikovom nacionalu za ovaj semestar kolegij nije naveden.
- 65 Ista napomena.
- 66 U redovima predavanja Petar Glebov u ovom semestaru izvodi kolegij pod nazivom *Jezične vježbe iz ruskog jezika. Sveučilišne vlasti i red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1948–1949*, Zagreb: Tisak Nakladni zavod Hrvatske, 1949., 17.
- 67 Ovakvo se kolegij navodi u Zlamalikovom indeksu i nacionalu; u redovima predavanja Nikola Berus u ovom semestru izvodi kolegij pod nazivom *Dijalektički materijalizam. I. dio: Marksistička dijalektička metoda. Sveučilišne vlasti i red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1948–1949*, Zagreb: Tisak Nakladni zavod Hrvatske, 1949., 22.
- 68 U Zlamalikovom indeksu i nacionalu kolegij se navodi samo kao *Seminar*; u redovima predavanja Berus izvodi kolegij: *Seminarske vježbe: Čitanje, interpretacija i diskusija Engelsova Anti-Dühring*. HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ; *Sveučilišne vlasti i red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1948–1949*, Zagreb: Tisak Nakladni zavod Hrvatske, 1949., 22.
- 69 U indeksu i nacionalu nije jasno čitljivo ime profesora.
- 70 HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar V–VI, 1949/50*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 438); HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ; *Sveučilišne vlasti, osoblje, ustanove i red predavanja u zimskom semestru školske godine 1949–1950*, Zagreb: Tisak Nakladni zavod Hrvatske, 1949., 83–85, 90.

- 71 Kolegij se bilježi u Zlamalikovom nacionalu i indeksu (u kojem je pohađanje kolegija ovjereno profesorovim potpisom), ali se ne bilježi u redovima predavanja.
- 72 Isti komentar.
- 73 Isti komentar.
- 74 Isti komentar.
- 75 HR-FFZG, *Filozofi, ljetni semestar VI – VII, 1949–50*; Nacional Vinka Zlamalika (br. 1175); *Red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1949–1950*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1950., 15, 17–19, 25.
- 76 Kolegij se kao *Seminar* navodi u Zlamalikovom indeksu, u kojem je kao izvodač naveden Nikola Berus (koji je potpisom ovjerio Zlamalikovo pohađanje kolegija. U Zlamalikovom nacionalu navodi se kolegij *Seminar marksizma*, a kao izvodač je zapisan drugi profesor (nečitko). HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ; HR-FFZG, *Filozofi, ljetni semestar VI – VII, 1949–50*; Nacional Vinka Zlamalika (br. 1175). U redovima predavanja ovaj se kolegij ne bilježi kao takav; a kolegij *Seminar za dijalektički i historijski materijalizam* izvodi profesor Predrag Vranicki. *Red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1949–1950*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1950., 15.
- 77 HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar VII. – VIII., 1950–51*, Nacional Vinka Zlamalika (br. 695); *Sveučilišne vlasti, osoblje, ustanove i red predavanja u zimskom semestru školske godine 1950–1951*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1950., 86, 88–89.
- 78 U redovima predavanja u ovom semestru Vladimir Filipović drži kolegij pod nazivom Povijest filozofije od Aristotela do Descartesa za koji se navodi da je namijenjen studentima 1. i 2. godine. *Sveučilišne vlasti, osoblje, ustanove i red predavanja u zimskom semestru školske godine 1950–1951*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1950., 86.
- 79 HDA, V. Zlamalik, Indeks VZ; *Red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1950–1951*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1951., 13, 17.
- 80 Riječ „mortom” podcrtana je crvenom linijom. To je vjerojatno bila intervencija Željka Jirouška kao ocjenjivača ispita kojom se ukazuje na neprikladnost termina.
- 81 Dio rečenice „najsavršeniji predstavnik ovog razdoblja” podcrtan je crvenom linijom, vjerojatno iz istoga razloga kao i riječ iz prethodne bilješke.

REFERENCES

- Adamček, Josip. “Filozofski fakultet.” In *Spomenica u povodu 300-godišnjice proslave Sveučilišta u Zagrebu I*, edited by Jaroslav Šidak, 63–137. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1969.
- Jurković, Miljenko. “Odsjek za povijest umjetnosti.” In *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*, edited by Stjepan Damjanović, 137–150. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1998.
- Jurković, Miljenko and Frano Dulibić. “Nastava povijesti umjetnosti na Sveučilištu u Zagrebu – nekoć, danas sutra – u povodu 140. godišnjice.” In *Zbornik radova sa skupa 140 godina podučavanja povijesti umjetnosti na Sveučilištu u Zagrebu*, edited by Dubravka Botica, Miljenko Jurković, 21–72. Zagreb: FF press, 2022.
- Milušić, Anto, Hodimir Sirotković and Slobodan Lang. “Sveučilište od oslobođenja do uvođenja društvenog upravljanja (1945–1954).” In *Spomenica u povodu 300-godišnjice proslave Sveučilišta u Zagrebu I*, edited by Jaroslav Šidak, 185–239. Zagreb: Sveučilište u

- Zagrebu, 1969.
- Sirotković, Hodimir. “Sveučilište za vrijeme okupacije (1941–1945).” In *Sveučilište u Zagrebu*, edited by Davor Delić et. al., 73–75. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišna naklada Liber, 1979.
- Sirotković, Hodimir. “Sveučilište u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj.” In *Sveučilište u Zagrebu*, edited by Davor Delić et. al., 76–111. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišna naklada Liber, 1979.
- Šidak, Jaroslav. “Sveučilište za vrijeme rata i okupacije.” In *Spomenica u povodu 300-godišnjice proslave Sveučilišta u Zagrebu I*, edited by Jaroslav Šidak, 173–184. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1969.
- Sveučilišne vlasti i red predavanja u Sveučilištu u Zagrebu u ljetnom semestru školske godine 1946–1947.*, Zagreb, Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske u Zagrebu, 1947.
- Sveučilišne vlasti i red predavanja u Sveučilištu u Zagrebu u zimskom semestru školske godine 1947–1948*, Zagreb: Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske, 1947.
- Sveučilišne vlasti i red predavanja u Sveučilištu u Zagrebu u zimskom semestru školske godine 1947/1948*, Zagreb: Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske, 1948.
- Sveučilišne vlasti, osoblje, ustanove i red predavanja u zimskom semestru školske godine 1948–1949*, Zagreb: Tisak Nakladnog zavoda Hrvatske, 1948.
- Sveučilišne vlasti i red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1948–1949*, Zagreb: Tisak Nakladni zavod Hrvatske, 1949.
- Sveučilišne vlasti, osoblje, ustanove i red predavanja u zimskom semestru školske godine 1949–1950*, Zagreb: Tisak Nakladni zavod Hrvatske, 1949.
- Red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1949–1950*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1950.
- Red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1949–1950*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1950.
- Sveučilišne vlasti, osoblje, ustanove i red predavanja u zimskom semestru školske godine 1950–1951*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1950.
- Red predavanja u ljetnom semestru školske godine 1950–1951*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1951.

ARCHIVAL SOURCES

- Arhiv Filozofskog fakulteta u Zagrebu (dalje: HR-FFZG), *Filozofi, zimski semestar, I, 1947/8*, Nacional Vinka Zlamalika (br. 396)
- HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar, I–II, 1947/48*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 950)
- HR-FFZG, *Filozofi, ljetni semestar, I–II, 1947/48*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 387)
- HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar, II–IV, 1948/49*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 1093)
- HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar, II–IV, 1948/49*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 1093)
- HR-FFZG, *Filozofi, ljetni semestar, IV, 1948/49*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 722)
- HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar V–VI, 1949/50*, Nacional Vinka Zlamalika (broj 438)
- HR-FFZG, *Filozofi, ljetni semestar VI – VII, 1949–50*; Nacional Vinka Zlamalika (br. 1175)
- HR-FFZG, *Filozofi, zimski semestar VII. – VIII., 1950–51*, Nacional Vinka Zlamalika (br. 695)
- HR-FFZG, *Uredba Filozofskog fakulteta Sveučilišta Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Zagrebu*, 6. travnja 1928. (br. 666/1928).
- Hrvatski državni arhiv, Vinko Zlamalik (fond), HR-HDA-1797.

SUMMARY

Vinko Zlamalik's Art History Studies at the University of Zagreb Faculty of Humanities and Social Sciences

This paper presents previously little-known information about the education of Vinko Zlamalik (Gradačac, 21 December 1923 – Zagreb, 22 January 1991), based on archival research of his personal papers in the Croatian State Archives in Zagreb and the Archives of the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. The aim of this research was to provide a clearer understanding of the early stages of Zlamalik's art historical education, which laid a solid foundation for his later work that made a significant contribution to both the professional and broader cultural community. The focus of the paper is on Zlamalik's studies at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb, where he studied art history and cultural history alongside classical archaeology, and general and national history between the academic years 1947/1948 and 1950/1951. Student registers and his record book reveal an intensive course load, ranging from 14 to 19 courses per semester in his first three years and 9 to 11 in his final year. A table of these courses provides insight into their content. His art history courses were taught by prominent Croatian scholars, including Grgo Gamulin and Željko Jiroušek, and, in his final year, Zdenko Vojnović, Tihomil Stahuljak, and Milan Prelog. Archival material also provides information on his study trip to Vienna during his final year and details of his successful graduation exams. A transcript of his written thesis, *Developmental Stages of Early and Late Gothic Architecture in England*, is included as an appendix to the paper. As a member of the postwar generation of students, Zlamalik was also an active participant in the People's Youth organisation and took part in various youth action initiatives.

Dr. sc. JOSIPA ALVIŽ izvanredna je profesorica na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na kojem drži nastavu iz obveznih i izbornih kolegija diplomskog studija te Doktorskog studija povijesti umjetnosti, kulturne baštine i vizualne kulture. Područja njezina znanstvenog interesa su metodika nastave povijesti umjetnosti, povijest učenja i poučavanja povijesti umjetnosti te likovne umjetnosti 17. i 18. stoljeća.

JOSIPA ALVIŽ, PhD is an Associate Professor at the Department of Art History, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, where she teaches both compulsory and elective courses at the graduate level, as well as in the doctoral programme in art history, cultural heritage, and visual culture. Her research interests include art history education methodology, the history of learning and teaching art history, and 17th- and 18th-century visual arts.

Dr. sc. JASMINA NESTIĆ izvanredna je profesorica na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na kojem predaje obavezne i izborne kolegije diplomskog studija povijesti umjetnosti te Doktorskog studija povijesti umjetnosti, kulturne baštine i vizualne kulture. Područja njezina profesionalnog interesa su metodika nastave povijesti umjetnosti, povijest učenja i poučavanja povijesti umjetnosti te umjetnost 17. i 18. stoljeća.

JASMINA NESTIĆ, PhD is an Associate Professor at the Department of Art History, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. She teaches compulsory and elective courses in the graduate programme in art history and the doctoral programme in art history, cultural heritage, and visual culture. Her areas of professional interest include the methodology of teaching art history, the history of learning and teaching art history, and 17th- and 18th-century art.